

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla XXIV. Quod quis mandato facit Iudicis, dolo facere non videtur cùm
habeat parere necesse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

pletas impii super eum. Idem aliis in locis sæpè iteratur, & conformiter illis sacri Canones, c. 1. 2. 3. & sequentib. 1. q. 4. Et legem *quisquis*. C. ad l. *lul. maiest.* non pauci DD. irrationalem, & iniquam vocant.

Verùm ad ista jam satis in præced. Reg. n. 2. respondimus cum *S. Thom. 1. 2. q. 87. art. 8.* & causam dedimus hinc n. 4. quibus, si placet, adde Innocentii Pape declarationem in c. *Vergentis de hæret.* In multis casibus etiam secundùm divinum iudicium filii pro parentibus temporaliter puniuntur, & juxta Canonicas sanctiones quandoque fertur ultio non solum in auctores scelerum, sed etiam in progeniem damnatorum. *Cur ita?* Vt temporalis saltem poena corripiat, quem spiritualis non corrigit disciplina, *Temporalis poena* ait, ut excludat spiritualem, cujusmodi est excommunicatio, quâ pro parentum delictis filii non sunt afficiendi, quia illis bonis privat hominem, quorum acquisitio ab aliena opera & innocen-

tia minimè pendet. Quam ob causam *S. August.* supra laudatus negat rationem inveniri posse, quomodo rectè anathematizetur pro patris peccato filius, aut pro mariti uxor, aut pro domini servus; aut quisquam etiam in domo nondum natus, si eodem tempore, quo universa domus est anathemate obligata, nascatur, nec ei possit per lavacrum regenerationis in mortis periculo subveniri.

Quod verò legem *quisquis* C. ad l. *lul. maiest.* Interpretes aliqui, inter quos eminet *Gigas tract. de crim. l. l. maiest. q. 13. n. 10.* irrationabilem, vel etiam iniquam vocant, nihil aliud loquuntur, quam si dicerent exorbitantem, & ab ordinario modo delicta castigandi alienam esse, siquidem in minus enormibus non nisi auctores suos poenæ supplicium manet. *V. Covarr. loc. cit. Barbof. in Comm. Reg. & axiom. 93. Farinac. part. 4. Conf. 40. Tiraquell. de iure meriti. Gloss. 8. num. 141. Decian. l. 7. c. 6. & seqq.*

REGVLA XXIV.

Quod quis mandato facit Iudicis, dolo facere non videtur, cum habeat parere necesse.

I. Consonat illa *I. C. 159. Non potest dolo carere, qui imperio magistratus non obtemperat.* intellige, modò nihil jubeat contra legem naturalem, aut divinam. Exempla *Hynus* suggerit 1. Mandavit Iudex sepulcrum destrui, quo mediante aqua pluvia nocere po-

terat, non teneor àctione de sepulcro violato, sed auctoritas Iudicis excusat. *l. quanquam. tit. de aquâ pluviam arcedendâ.* 2. Deposito apud me est Sempronii, qui moritur, relictis quatuor hæredibus, Iudicis auctoritate uni tantùm restituo, nec teneor àctione depositi,

M

fiti,

fiti, quia fraudis suspicionem Iudicis mandatum tollit. *l. si stipulatus. §. si lancem. tit. de solut. 3.* Idem dici potest de executoribus & apparitoribus, quibus sententiæ executionis demandatæ committuntur. *l. si quis. tit. ad Silanum.* Verum optimè notat. *Andr. Gail. l. 2. obs. 76.* cum in his & similibus præsumatur pro iudice, & processu ipsius, necessarium esse, ut juris ordine servato præcipiantur ea, quorum executio immunes reddit eos, qui obtemperant. Iudex enim non dicitur is, in quo non est iustitia, & factum à iudice, quod ad officium ejus non pertinet, ratum non est. *l. factum à iudice. tit. de reg. iur. Glos. de crim. lassa mai. §. Qualiter quest. 16.*

11. Amplia 1. ut locum habeat in mandatis Principum, imò precibus, ut à dolo excusetur, qui obsequitur, *l. quod Principis. tit. de aqua pluvia. 2.* in mandatis dominorum, intellige, non manifestè impiis, juxta limitationem superius datam. Hinc servi, & ancillæ in multis excusantur à peccato per necessitatem obediendi, ubi aliàs periculosa cooperatio est. *Silvest. & Armilla V. Obedientia. Less. c. 20. dub. 21. n. 181.* 3. Idem dicendum de filiis. Nam si iustu patris in cuius potestate est, duxerit uxorem filius, quam leges vetant, excusatur. *l. liberorum. de his, qui not. infam. 4.* Idem de conductis operariis, si ad generale mandatum conductoris aberrant, ut excusati sint. v. g. si intrent, & fodiant in vinea aliena, quam putabant à domino sibi designatam esse. 5. ut valeat, etiamsi juramento in contrarium quis se obstrinxerit. 6. Li-

cet aliquis contra conscientiam suam videatur agere, modò non benè informatus sit, nec certam de injulitia notionem habeat: qui modus agendi etiam scrupulosè præscribi solet. *Navarr. c. 27. n. 281. Laym. l. 1. tract. 1. c. 6. n. 2.* & in quibusdam Ordinibus præcipitur obedientia in omnibus rebus, in quibus non apparet evidenter peccatum. *Rosignol. de Christi. perfect. l. 5. c. 24.*

7. Valet aliquando, cum sententia Iudicis injusta est. *c. Pastoralis §. Quia verò. de off. delegati.* ubi ordinarius jubetur exequi sententiam de legati iudicis, licet injustam esse cognoverit, quia non cognitio, sed executio tantum illi mandata est. *Excipe 1.* nisi apud eum efficere possit, ut ab hoc onere se absolvat. *Excipe 2.* nisi sententia notoriè injusta sit, & contineat errorem intolerabilem. Etenim subditus quoque, cui certo cognita belli iniquitas est, non potest absque peccato militiæ nomen dare, & contra fictitium hostem arma ferre, quantumvis à Principe suo urgeatur. Quamdiu autem non est moraliter certus de iniquitate mandati, parere debet, disquisitione aliis relicta. *Barbos. in c. Pastoralis. de off. Iud. delegati. Less. c. 29. dub. 10. n. 83. & 91.*

Adde, quando conscientia reluctatur, securissimum esse, necessitatem parandi tollere, vel officio se abdicare. *V. quæ diximus in Parr. 2. Summa. tit. 2. §. 1. dub. 2.* Amplia postremò, ut actum confirmet aliàs invalidum. ex. gr. si debitor pupillo solvat absque tutoris auctoritate actus invalidus censetur. Accedat Iudicis mandatum, validus erit. *l. ait prator. tit. de minoribus. Mynsing.*

ling. §. Neque tamen. Instit. de auctoritate tutor.

III. Ponderant aliqui & emphasin agnoscunt in illis verbis *dolo facere non videtur*. Est enim hic præsumptio juris, quæ alio non adducto pro veritate agnoscitur: utpote fundata super verosimili *c. Quia verosimile de præsumpt.* quæ transfert onus probandi contrarium in contradictores, donec allegatur, & probetur tale quid, per quod ejusmodi præsumptio tollatur. *c. Transmissa. Qui filii sint legitimi.* ubi certa indicia, & testes ad elidendam præsumptionem requiruntur. Præsumitur ergo, eam, qui iudicis, aut superioris iussu quicquam facit, non esse in dolo, ne delictum præsumamus. *l. Merito. tit. Pro socio.* quæ tamen præsumptio probationem in contrarium non excludit. *V. Prolegom. §. 15. n. 5.*

IV. Quæ objici contra possant, ex-

pediuntur facillimè applicata illa Apoltolorum regula, qua coram Iudicibus suis usi sunt. *Actor. 4. v. 19.* Oportet Deo magis obedire, quàm hominibus, quàm elucidans *S. Hier. vela. in c. 93. xi. q. 3.* ait. Si dominus ea jubet, quæ sunt adversa Scripturis Sanctis, subjiciatur servus domino: si verò contraria præcipit, magis obediat spiritus, quam corporis domino. *Et infra.* Si bonum est, quod præcipit Imperator, & præses, jubentis obsequere voluntati: si verò malum respòdet ei illud de *Act. Apost. Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus.* Hæc ipsum & de servis intelligamus apud dominos, & de uxoribus apud viros, & de filiis apud parentes, quod in illis tantùm debeant dominis, viris, parentibus esse subjecti, quæ contra Dei mandata non veniunt. *Ita Hieron. cui S. Thom. & omnis Theologorum Schola subscribit.*

REGVLA XXV.

Mora sua cuilibet est nociva.

I. **H**ic regulæ respondet *133. Iur. Civilis. In condemnatione. §. Vnicuique.* Vnicuique sua mora nocet, quod & in duobus reis promittendi observatur. Alias inulta maneret contumacia, & cum iactura alterius iniquus possessor lucrum faceret, *l. Iura Naturæ. tit. hoc. tit.* Glossa tres casus ponit. 1. Plebanus aliquis non solvit decimas, quas Parocho suo debet *c. cum homines de decimis.* Paulò post irruentes milites evacuant horreum cunctis frugibus

sublatis, Ecce damnum ex mora. 2. Librum meum pro certo tempore commodavi tibi, eoque elapso interpellavi, ut redderes, quod noluisti indebitè, & injustè: liber deinde amissus, vel furto sublatus est, nunquid pretium libri solvere teneris? Certè sic, tuo quoque iudicio. 3. qui rem alienam furto acquisivit, continuò reddere debet: ac proinde quocunque tempore & casu, eam amiserit, ad compensationem obligatus est. *Sotol. 4. q. 7. ar. 4.*

M 2

Mora